

Jornades de formació en didàctica del català com a llengua estrangera

Vinaròs - Morella (14-16 d'octubre de 2011)

DOSSIER PER A L'ALUMNE

Òscar Bernaus Griñó (Universitat de Leipzig)
oscar.bernaus@uni-leipzig.de

Índex

1. El lectorat de català: oportunitats i desafiaments
2. Ensenyar català en un context no catalanoparlant
 - a. Les creences del professor / les creences de l'alumne
 - b. Quins haurien de ser els nostres objectius a classe?
 - c. El material didàctic:
 - i. Material docent existent (alguns manuals d'ús habitual)
 - ii. Preparació de material didàctic propi:
 1. A partir de material docent existent (adaptacions)
 2. Elaboració per part del professor: didactització de materials audiovisuals, didactització de textos, elaboració d'activitats "lúdiques" per a la classe. La unitat didàctica.
 3. Possible combinació de les tasques preparades amb altres recursos docents (parla.cat), etc.
 - d. Abans de la primera classe: què m'interessa saber dels meus estudiants que em pugui ser útil per al curs?
3. Algunes recomanacions per a la classe
4. Implementació de les noves tecnologies: presencialitat i no presencialitat
5. Recapitulació

PEDAGOGIA TRADICIONAL CENTRADA EN LA FORMA	PEDAGOGIA BASADA EN TASQUES
Discurs amb una estructura rígida: intercanvis del tipus estímul-resposta-retroalimentació.	Discurs amb una estructura flexible.
El professor controla el desenvolupament dels temes.	L'alumne controla el desenvolupament dels temes.
El professor regula el torn de paraula.	Els parlants poden decidir les regles de la conversa i els torns de paraula.
Preguntes declaratives amb una resposta coneguda prèviament.	Preguntes referencials amb una resposta no coneguda prèviament.
L'únic paper que assumeix els estudiants és el de respondre, amb la qual cosa produeixen una varietat limitada de funcions.	Els estudiants pregunten i responen, la qual cosa produeix un ampli espectre de funcions.
Escassa negociació de significats.	Oportunitats per a negociar els significats.
Construcció d'unes bases que permetin als estudiants produir frases correctes.	S'estableixen unes bases que permeten als alumnes que diguin el que volen dir.
Retroalimentació per part del professor centrada en la forma.	Retroalimentació centrada en el significat.
El professor repeteix el que l'estudiant ha dit perquè tota la classe pugui treure'n profit.	L'estudiant decideix el que vol repetir individualment.

font: Elisabet Capdevila, curs de formació de l'any 2010

TEXTOS D'ALUMNES

TEXT 1

Hola, Òscar!

Jo sóc d'un poble petit, però visc a Leipzig. Estic molt bé. Sóc estudianta i em llevo sovint a un quart de nou. No esmorzo, només prenc un cafè o un te. A tres quarts de nou o a tres quarts d'onze de la mati, jo vaig a la universitat. A un quart de sis de la tarda torno a casa. El meu amic cuina i nosaltres sopem. Després mirem la televisor o naveguem per Internet. Cada nit, jo em dutxo. Després, faig els deures. A vegades, jo llegeixo. Fins les dos quarts de la mitja nit, nosaltres juguem amb la nostra gat Isabella. Després nosaltres ens en anem a dormir. Un cop per setmana, nosaltres comprem. A cap de setmana, nosaltres anem al cine o a la discoteca. De tant en tant nosaltres anem a un restaurant. M'agrada la meva vida a Leipzig.

Fins demà.

Jessica

TEXT 2

Hola Òscar,

t'escric el meu descurs de dia. Visc en una ciutat que es diu Leipzig.

Me llevo sovint entre les nou e les deu, però els divendres me llevo més aviat perquè tinc el curs de català que ja comença a un quart de deu. Després d'haver-me llevat me dutxo i esmorzo. Cada dimarts vaig al Facultat de Letras per treballar i de vegades hi vaig també cada divendres. Tots els segons dimecres tinc un curs sobre la lingüística catalana. Un dia més tard, a un quart d'una, tinc el curs de català que dura a tres quarts de quatre. Dino molt irregularment, depende del tempo i si tinc ganes. De tant en tant dino nel menjador universitari A la tarda sovint estudio a la biblioteca o vaig a casa per fer la migdiada. Després bec un café i me quedo amb amics per passar el vespre i la nit. Normalment vaig a dormir entre les onze i doze de la nit.

TEXT 3

Descripció del meu pis

El meu pis no és gran, però per a nosaltres quatre està bé. És un pis compartit. Fa 80m² i pis m'agrada molt. Hi ha quatre habitacions i també hi ha una cuina bastant gran, un bany i un lavabo petit. Jo dic que el pis no és gran, perquè hi ha quatre habitacions, però també hi ha quatre persones i per tant hi ha una habitació petita per persona. Quan entres al pis hi ha un passadís. Entrant a l'esquerra hi ha habitacions d'en Thomas i d'en Tom. A la dreta hi ha un lavabo petit. Al costat mateix de lavabo hi ha cuina. Quan gires pel passadís, a la dreta, hi ha les dues habitacions: una per a jo (molt petit) i una altra d'en Anne. Al final d'un corredor hi ha el bany. És una planta baixa i per això tenim un balcó amb plantes i taula amb cadires. A dalt de tot hi ha pis. Hi viu una senyora, que és molt simpàtica, però molt sorolla. Al pis del costat de casa nostra, hi viu una parella, que són esquerps i tranquil·les.

TEXT 4

Hola Òscar!

Com estàs? Estic molt bé.

Has irat ja al mercat de Nadal? Iri ahir amb les meves amigues i beguérem una tassa de "Glühwein". T'agrada el vi calent?

Ya tens plans per el cap de setmana?

Vaig a visitar la meva família. El divendres em llevo molt d'hora perquè tinc classe a les dos quarts de set. A les tres quarts d'onze plego. Vaig a casa, faig algunes traduccions per la propera setmana i dino. Més tard quedo amb el meu amic i junts anem en el seu cotxe a casa. El viu en el poble mateix com jo. El dissabte visito els meus avis i alguns amics. El diumenge celebren el primer advent amb els meus pares.

Et desitjo una bona resta de setmana!

Ja ens veurem! Una abraçada.

Sabrina

TEXT 5

Hola, Oscar!

Com està? Avui, sóc a Dublín. Pots creure-ho? Fa fred i tempesta i tothora està plovent però la ciutat es molt interessant. Existien molts botiges diferents i els seus amos son de països com la Polònia, Vietnam o la Xina. I es molt enfeinat! En laavingua O'Connell Street, el més ample en Europa, sempre son mils de gentes. De aquí, son aproximadament vuit kilometros fins a la meva casa. Tambe prenc el autobús perquè anar en bicicleta es suïcidi. Afortunadament, la universitat es a prop de la meva casa. Solament vaig cinc minuts! Visc en el nord de la ciudad, ho que es més pobre que el sud i segons diuen més perillós també. Personalment, m'agrada aquí. Universitat no comença abans de les deu i doncs puc dormir tard. Em llevo a les nou, ezmorzo i després navego al internet un poc. La majoria de els meus cursos son sobre traducció però alguns es tracta amb la cultura i literatura del Estats Units i de Irlanda. No obstant, tinc molt temps lliure i usa ho per viatjar a la illa i conocer la ciutat. Els irlandesos diuen que Dublín no es la Irlanda i crec que es correct. Dublín té molts parcs que son molt bonic i Phoenix Park es simplement enorme, pero quan deixa la ciutat es un món diferent. Ara en tardor, els boscs i camps verde canvian els seus color. Es meravellós. T'envio un foto de Powerscourt Falls, que son nord de Dublín. Ja enyoro la Irlanda! Es tard i encara he de escriure un correu electrònic a un de els meu profesors.

Espero que tot es bè,

Andreas

CRITERIS DE CORRECCIÓ (màxima nota 11 punts)

Punts	Definició dels resultats assolits
11 – 10	La tasca ha estat completament assolida. El text és comprensible i aconsegueix els seus objectius. La fluïdesa lectora (Leseffluss) és interompuada de manera molt puntual o ocasional per incorreccions o inexactituds de caire estructural, ortogràfic i/o verbals. Aquests errors, però, no impedeixen en absolut la comprensió. Es molt clara, al llarg de tot el text, la cura de l'alumne en una expressivitat idiomàtica i adequada a la situació.
9	El text aconsegueix les seves funcions generals (o principals), encara que la tasca no ha estat aconpleta completament en alguns aspectes molt particulars. L'ortografia, la utilització de les estructures i de les paraules no està lliure d'errors, però aquests gairebé no demanen un esforç de reconstrucció per part del lector. Es poden reconèixer al llarg del text certes expressions que denoten capacitat d'adequar-se a la situació comunicativa.
8 – 7	El text pot aconpleir el seu objectiu, encara que la tasca no hagi estat duta a terme de manera completa. El text conté de tant en tant algun error que demana del lector un esforç de reconstrucció. Tanmateix no abunden errors sense sentit que n'alenteixin la lectura..
6	El text amb prou feines no aconsegueix el seu objectiu. Una expressivitat fortament i estructuralment influïda per la llengua materna de l'alumne impedeix la fluïdesa lectora. Al·lo que es vol dir és, en molts llocs, incomprensible i el lector ha d'esforçar-se a reconstruir-ho.
5 – 3	El text pràcticament no aconsegueix el seu objectiu en absolut. Una expressivitat fortament i estructuralment influïda per la llengua materna de l'alumne n'impedeix la lectura de manera molt intensa. Al·lo que l'alumne vol dir és gairebé a tot arreu incomprensible i amb prou feines pot ser reconstruït pel lector.
2 – 0	El text no aconsegueix el seu objectiu en absolut, atès que el seu sentit només es pot desxifrar amb la fantasia i la imaginació del lector.

CREACIÓ DE MATERIAL DIDÀCTIC

1. Text de Quim Monzó

De Sant Gervasi a Sant Antoni

per Quim Monzó, *La Vanguardia en català*, 04/05/2011

El taxi que em du a l'oftalmòleg em deixa a la plaça Adrià, a tocar de Muntaner. Com que hi ha un quiosc, abans de pujar a cal metge vaig a buscar el diari mentre penso que compraré la primera ***La Vanguardia en català*** de la meua vida en un quiosc que no és dels meus habituals. N'hi ha dues piles: una en castellà, l'altra en català. Enmig de totes dues, com separant-les, n'hi ha una de mixta, d'*El Economista* i *Expansión*. Més enllà, damunt de les revistes n'hi ha una tercera, amb exemplars en català. D'aquesta n'agafo el meu, per no alterar les dues principals.

Quan una hora més tard surto de l'oftalmòleg veig que a la cafeteria Daxa hi ha un senyor llegint-ne la versió en castellà. Torno a passar per davant del quiosc a tocar de la plaça Adrià i veig que la tercera pila de *La Vanguardia* ja ha desaparegut. Obsessionat per saber quin diari llegeix cada persona que em passa pel costat, m'adono que hi ha molt poca gent que vagi pel carrer amb un diari –sigui quin sigui– sota el braç. I veig també que, com era previsible, l'aparició de *La Vanguardia* en català no ha solucionat un dels grans problemes d'aquest país: la gent que camina erràticament. A la vorera hi ha força gent, que va en un sentit i en l'altre, i jo sóc darrere d'una noia d'uns vint anys que camina gansonera i d'un costat a l'altre, de manera que quan intento avançar-la per l'esquerra –perquè ella va més aviat per la dreta– just aleshores deriva cap a l'esquerra, moment en el qual decideixo anar cap a la dreta per avançar-la per aquest costat. Just aleshores, ella decideix derivar lleugerament cap a la dreta. Uf.

Em pensava que, a aquestes alçades de la vida, de noms babaus ja n'havia vist tot el catàleg. Però no: més o menys a l'alçada de Copèrnic hi ha una botiga que du per nom La Disfrutería. ¡La Disfrutería! A sota ho expliquen –Disfruta & Verdura–, per si no ho havies entès. Al quiosc que hi ha a l'alçada de Plató una senyora demana “el vídeo del Papa” i el quiosquer sembla que sap de què va, perquè li diu: “Ja l'hi portaré”. És en aquest quiosc on veig el primer acaparament de vanguardies: una senyora n'agafa tres en català, m'imagino que per regalar-les als parents o als amics. O per especular-ne a eBay, d'aquí a uns anys. Al quiosc que hi ha a l'alçada de Calaf, la pila en català i la pila en castellà estan separades per la pila de l'Ara. ¿Com s'ha d'interpretar, això? Al costat del quiosc de Santaló amb Calaf, davant del mercat de Galvany, a terra hi ha un munt de paquets de vanguardies per obrir, en una llengua i en l'altra. Baixo per Santaló i, en una de les taules

que el bar Golden té a la vorera, un home llegeix el Mundo Deportivo. A sota té *La Vanguardia* en català, suposo que per posar-s'hi encabat.

Pel que he vist fins ara (i pel que veuré després), opten més per l'edició catalana els menors de cinquanta anys que no pas els més grans, que prefereixen la castellana. Entre l'envelat provisional del mercat del Ninot i l'entrada posterior del Clínic, un gitano il·lustrós i bigotut va cap a l'hospital vestit amb una camisa imperi blanquíssima. Continuo Casanova avall. A l'alçada de Provença veig que al quiosc que hi ha només queden dos exemplars en català i cinc en castellà. Li pregunto a la quiosquera si no n'hi ha més i diu: "Aquí dins en tinc cent més, en totes dues llengües". Quan li pregunto què n'opina, de tot plegat, opta per la prevenció: "Home, és el primer dia: la novetat..." Al xamfrà amb Mallorca, davant del bar El Ninot, en una taula un home d'uns trenta anys llegeix atentament, a la pàgina de jardineria, la columna d'Amadeu Obach: "El millor guardià de la família", que parla dels bulldogs americans.

A la Gran Via, al xamfrà amb Borrell hi ha un cafè històric, l'Alegria. Jo hi anava sovint, quan vivia al carrer Borrell, una mica més amunt, en una mena de comuna. És un lloc agradable, i encara ho seria més si, a més d'Aigua de Malavella, tinguessin Vichy Catalán. Com que no en tenen, demano una Coca-Cola i m'assec a una de les taules de marbre. Davant meu hi ha un home que llegeix l'edició catalana del diari. Li pregunto què n'opina. Li sembla bé. "Però en el número d'avui parreu tota l'estona de la sortida de l'edició catalana: un article i un altre i un altre... Espero que demà ho deixeu estar, perquè, si no...". M'explica que és de Pamplona, i em sorprèn, perquè al català que parla no n'havia detectat cap rastre. Compre un diari o l'altre segons el dia, Diu. "Els compro en funció dels suplementes literaris".

Acabo a Can Vilaró, al carrer Borrell. Passar per aquesta zona de Sant Antoni i no aturar-se a Can Vilaró és una heretgia. Escolto la llista de plats: galtes, sardines, tripa a la catalana, tripa amb cigrons, capipota... Demano bacallà a la llauna. En aquesta casa tot és bo, i el bacallà una meravella. Són subscriptors de *La Vanguardia* des de fa un munt d'anys. "Mes de cent!", diu el Sisco. "No exageris!", diu la Dolors. Els pregunto què faran ara: "¿Triareu que us enviïn l'edició en català o l'edició en castellà?" Amb la pirueta típica de certa mena de catalans, la Dolors contesta: "Ui. De moment continuarem en castellà..." A la taula que hi ha davant de la caixa registradora dina un client habitual, Quim Alarcón, que aixeca la vista del seu exemplar de l'edició catalana de *La Vanguardia* i diu: "Ah, sí? Doncs, mira, potser de moment els clients deixarem de venir". Em sembla que em fa l'ullet un instant, però no podria assegurar- ho.

Possible tasca prèvia de preparació per al Vídeo del Mauri

UN SMS...

EXERCICI 1. Podries desxifrar aquests missatges que has rebut al mòbil i escriure'ls de manera completa i correcta?

SMS 1: „ei tiu kn rollo! A classe tornn a prlr d lu mateix d smpr. K fas dsprs d classe? Vns a fr una birra? :-)“

SMS 2: „hola Mire ;-) kdm a les 4 dvnt de la biblio?“

SMS 3: „cari, arrib a 2/4 d 8 vspr. Pots prprar tu el sopar plis? 1 pto“

EXERCICI 2: Ara escriu tu un sms a l'alumne que t'indicarà el professor, seguint l'estil dels exemples anteriors. Després dóna'l a la persona a qui va dirigit. Tu també n'has de rebre un. Desxifra'l i reacciona-hi.

MISSATGE DE: _____ PER A: _____

Text del missatge (màx. 160 caràcters):

Desxifrat: _____

ELS PROBLEMES DELS JOVES, A DEBAT

Consideracions prèvies

Els alumnes es distribueixen en petits grups que representaran posicions diferents respecte dels temes que es debaten. El professor distribuirà uns sobres, amb uns targetons per a cadascú en els quals els alumnes trobaran un rol amb unes indicacions que haurà de seguir per tal de defensar la seva posició respecte al tema del debat.

El professor el·ligirà d'entre els alumnes, un alumne que tingui el rol de moderador del debat, el qual rebrà un altre sobre amb unes altres indicacions i instruccions de com ha de conduir el debat. Aquest alumne ha de ser dinàmic i ha de destacar per la seva agilitat a l'hora d'emprar recursos comunicacionals, encara que el nivell de domini de la llengua potser no sigui el més alt de la classe. L'important és que tingui capacitat de conduir la discussió en el grup.

El debat

Les taules s'aparten a un racó. Per al debat els alumnes seuran en cadires en cercle. Es veuran la cara els uns als altres en tot moment i el moderador serà al centre, distribuint els torns de paraula i plantejant preguntes.

El professor, un cop distribuïts els alumnes en grups i havent explicat què és el que s'espera d'ells (sobretot que sàpiguin respectar els torns de paraula i que mantinguin un to adequat en tot moment), els donarà un màxim de 10 minuts perquè preparin les seves intervencions.

El professor se situa en un segon terme i observa i anota en la seva taula d'avaluació, totes les consideracions que cregui oportunes respecte de l'horitzó fixat (l'anomenat *Erwartungshorizont*).

Conclusió, comentaris i recapitulació

El debat durarà previsiblement uns 15 minuts. Al final dels quals, el professor comentarà com ha estat el debat.

Què els ha semblat als alumnes?

Han respectat els torns en tot moment?

Han emprat les estructures apreses per mostrar acord o desacord? Han emprat el lèxic específic de manera adequada al context?

Han criticat adequadament?

Han proposat solucions (crítica constructiva)?

Si queda temps, el professor pot demanar als alumnes que exposin lliurement la seva opinió personal respecte dels temes tractats o respecte de les opinions que hagin manifestat uns o altres.

TASCA ÚLTIMA NO PRESENCIAL

Els alumnes hauran de fer un article d'opinió sobre un dels aspectes tractats o un aspecte no tractat (relacionat amb el tema del debat) que els interessi especialment. Aquest article es publicarà al **Blog** de català de la Universitat.

FITXA DEL MODERADOR

- 1. Tasca prèvia. Emplena aquestes fitxes dels participants en el debat, per tal de poder-ne fer la presentació.**

Nom:
Edat:
Professió:
Altres informacions:

- 2. Fes una presentació general del tema del debat. Quins són els problemes socials que afecten més els joves dels nostres dies? Quines són les solucions més adequades per fer-los front?**

- 3. Cada participant ha de tenir temps (2 - 3 minuts: però cal ser una mica flexible) per presentar la seva posició. Demana que diguin quin és el problema que consideren més urgent o més greu.**
- 4. Demana també que proposin solucions.**
- 5. Dóna les gràcies i acomiada el debat.**

FITXES DELS ALUMNES

[s'exposen només uns models a mode d'exemple... segons la quantitat d'alumnes es faran fitxes es poden fer fitxes individuals, encara que preferiblement es faran fitxes per a parelles o grups que tenen un posicionament ideològic determinat que els seus membres -els alumnes- hauran de defensar]

Grup conservador:

- Entre els seus membres hi ha membres de l'Opus Dei, Legionarios de Cristo i Partit Popular.
- Ideologia catòlica conservadora o molt conservadora.
- En general, tots són persones amb molts diners.
- Consideren que els problemes socials es troben sobretot en l'educació (massa liberal i permissiva)

TEMA PRIORITARI PER AL GRUP (vivenda, les drogues, addicció a internet...). PER QUÈ? CAUSES...

QUINES SÓN LES VOSTRES SOLUCIONS:

Grup d'ecologistes i de naturistes:

- gent molt jove i molt d'esquerres
- sense diners
- a favor de la legalització de la marihuana i drogues similars
- hi ha entre els seus membres alguns „okupes“

TEMA PRIORITARI (quins són els problemes més greus per als joves?). Per què?
Causes

Quines són les vostres solucions?

AVALUACIÓ DEL DEBAT

El professor avaluarà les diferents intervencions tot tenint present aquests criteris:

PARTICIPANTS EN EL DEBAT

- a. L'alumne ha respectat els torns?
- b. Ha exposat clarament la seva opinió?
- c. S'ha posicionat respecte de les opinions dels altres?
- d. Ha fet crítica constructiva? Ha ofert solucions interessants i adequades a la seva ideologia?
- e. La forma:
 - ha utilitzat correctament les estructures gramaticals apreses?
 - ha emprat els recursos lingüístics específics del context?
 - ha emprat adequadament el lèxic específic?
 - ha sabut mostrar acord, desacord i rebatre?

EL MODERADOR

- a. Ha fet una bona presentació del tema de debat i dels participants?
- b. Ha sabut distribuir bé els torns de paraules?
- c. Ha sabut fer avançar el debat?
- d. Ha controlat bé el temps d'intervenció de cada participant?